การพัฒนาแบบวัดการปรับตัวกับเพื่อนสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

นางสาวอารีย์ บัญญัติ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาการวัดและประเมินผลการศึกษา ภาควิจัยการศึกษา
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา 2540

ISBN 974-638-822-3

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

31 ก.ค. 2546

I17946153

A DEVELOPMENT OF THE PEER ADJUSTMENT SCALE FOR PRATHOM SUKSA ONE STUDENTS

Miss Aree Banyat

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education in Educational Measurement and Evaluation
Department of Educational Research
Graduate School
Chulalongkorn University
Academic year 1997

ISBN 974-638-822-3

หัวข้อวิทยานิพนธ์	การพัฒนาแบบวัดการปรับตัวกับเพื่อนสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1
โดย	นางสาวอารีย์ บัญญัติ
ภาควิชา	วิจัยการศึกษา
อาจารย์ที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์อวยพร เรืองตระกูล
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม	รองศาสตราจารย์ ดร.ดิเรก ศรีสุโข

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้นับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญามหาบัณฑิต

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ นพ.ศุภวัฒน์ ชุติวงศ์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุวิมล ว่องวาณิช)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ อวยพร เรืองตระกูล)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(รองศาสตราจารย์ ดร.ดิเรก ศรีสุโข)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ทวีวัฒน์ ปิตยานนท์)

..... กรรมการ
(อาจารย์ ดร.สุชาดา บวรกิติวงศ์)

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสีเขียวนี้เพียงแผ่นเดียว

อารีย์ บัญญัติ : การพัฒนาแบบวัดการปรับตัวกับเพื่อนสำหรับนักเรียนชั้นประถม ศึกษาปีที่ 1 (A DEVELOPMENT OF THE PEER ADJUSTMENT SCALE FOR PRATHOM SUKSA ONE STUDENTS) อ.ที่ปรึกษา : ผศ.อวยพร เรืองตระกูล, อ.ที่ปรึกษาร่วม รศ.ดร.ดิเรก ศรีสุโข, 112 หน้า. ISBN 974-638-822-3.

การวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนา และตรวจสอบคุณภาพด้านความเที่ยง ความตรง และหาเกณฑ์ปกติของแบบวัดการปรับตัวกับเพื่อน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ประจำปีการศึกษา 2540 ที่เรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร จำนวน 1,394 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบวัดประเภทกำหนดเป็นสถานการณ์รูปภาพ ประกอบด้วยข้อกระทง 20 ข้อ แต่ละข้อกระทงมี 3 ตัวเลือก ซึ่งแต่ละตัวเลือกบ่งชี้ถึงการปรับตัว 3 รูปแบบ คือ แบบก้าวร้าว แบบฉอยหนี และแบบประนีประนอม ข้อมูลที่ได้นำมาวิเคราะห์หาค่าความเที่ยงด้วยวิธีการสอบซ้ำ ความตรงตามสภาพ และเกณฑ์ปกติ โดยใช้โปรแกรม SPSS

ผลการวิจัยพบว่า แบบวัดการปรับตัวกับเพื่อน มีค่าความเที่ยง ซึ่งหาด้วยวิธีการสอบซ้ำ มีค่าสัมประสิทธิ์คอนติงเจนซี่ เท่ากับ 0.58 และความตรงตามสภาพ หาจากสหสัมพันธ์ระหว่างผลการวัดการปรับตัวกับเพื่อนจากแบบวัดการปรับตัวกับเพื่อนทั้งฉบับ กับผลการตัดสินรูปแบบการปรับตัวของนักเรียนจากครูประจำชั้น มีค่าสัมประสทธิ์คอนติงเจนซี่ เท่ากับ 0.71

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา วิจัยการศึกษา ลายมือชื่อนิสิต .....

สาขาวิชา การวัดและประเมินผลการศึกษา ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา .....

ปีการศึกษา 2540 ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม .....

พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสีเขียวเพียงแผ่นเดียว

C840610 : MAJOR EDUCATIONAL MEASUREMENT AND EVALUATION
KEY WORD: PEER ADJUSTMENT SCALE / AGGRESSIVE / WITHDRAWAL / COMPROMISE

AREE BANYAT : A DEVELOPMENT OF THE PEER ADJUSTMENT SCALE FOR PRATHOM SUKSA ONE STUDENTS. THESIS ADVISOR : ASSIST. PROF. AUYPORN RUENGTRAKUL. THESIS CO-ADVISOR : ASSOC. PROF. DEREK SRISUKHO, Ph.D. 112 pp. ISBN 974-638-822-3.

The purrposes of this research were to develop and investigate reliability, validity and norm of the peer adjustment scale for Prathom Suksa One students. The sample used in research was 1,394 Prathom Suksa One students in the academic year 1997 in the primary schools under the jurisdiction of the Primary Education Office, Bangkok Metropolis. The developed scale was the situation-picture type, with 20 items. Each item consisted of three choices representing three styles of adjustment pattern: aggressive, withdrawal and compromise. The data obtained were analyzed by the SPSS program to determine reliability, validity and norm of the tests. Contingency coefficient was employed to determine test-retest reliability and concurrent validity of the scale.

It was found that test-retest reliability of the peer adjustment scale computed by contingency coefficient was 0.58. Using judgement of the teachers as the criterion, the concurrent validity of the scale was 0.71.

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา วิจัยการศึกษา ลายมือชื่อนิสิต .....

สาขาวิชา การวัดและประเมินผลการศึกษา ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา .....

ปีการศึกษา 2540 ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม .....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความช่วยเหลืออย่างดียิ่ง ของ ผศ.อวยพร เรืองตระกูล อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และ รศ.ดร. ดิเรก ศรีสุโข อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม ที่ได้ให้คำปรึกษาแนะนำ และให้ข้อคิดเห็นต่าง ๆ ในการวิจัย ด้วยความห่วงใย และเอาใจใส่อย่างดียิ่งมาโดยตลอด ขอกราบขอบพระคุณ รศ.ดร.สุวิมล ว่องวาณิช ที่ให้ความกรุณาให้คำปรึกษาแนะนำแนวทางในการทำวิทยานิพนธ์ และให้ข้อคิดเห็นในการดำเนินงานวิจัยด้วยความเอาใจใส่ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของท่านอาจารย์เป็นอย่างยิ่ง และขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่าน ที่ได้ประสิทธ์ประสาทวิชาความรู้ต่าง ๆ

ขอขอบพระคุณ อาจารย์นิรมล โพธะ อาจารย์อวี สังเนตร อาจารย์นฤมล เนื่องช้าง อาจารย์ลาวัลย์ ตรีเนตร อาจารย์สุมณฑา วงศ์สวัสดี อาจารย์ภาวนา อนนตชัย อาจารย์เฉลา ปานเจริญ และอาจารย์พรรณธิภา ฤกษ์สังเกตุ ที่ได้สละเวลาในการพิจารณาแนะนำ ปรับปรุง และแก้ไขแบบวัดการปรับตัวกับเพื่อน ในการวิจัยครั้งนี้

ขอขอบคุณคณะครู-อาจารย์ และนักเรียนของโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการให้ความร่วมมือในการรวบรวมข้อมูลเป็นอย่างดียิ่ง เจ้าหน้าที่ของสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ที่กรุณาให้ความสะดวกในการเดินหนังสือราชการถึงโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

ขอขอบคุณนางสาวยุพา เรืองสกุล ที่ให้การช่วยเหลือในการเก็บข้อมูลเป็นอย่างดี และให้กำลังใจอยู่เสมอ

ท้ายสุดนี้ ขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ รวมทั้งน้อง ๆ ทุกคนที่ให้ความช่วยเหลือทั้งทางด้านกำลังทรัพย์ และกำลังใจ แก่ผู้วิจัยจนสำเร็จการศึกษา

อารีย์ บัญญัติ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย..... ง

บทคัดย่อภาษาอังกฤษ..... จ

กิตติกรรมประกาศ..... ฉ

สารบัญตาราง..... ฌ

สารบัญแผนภูมิ..... ฏ

บทที่

1. บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา..... 1

วัตถุประสงค์ของการวิจัย..... 6

ขอบเขตการวิจัย..... 7

ข้อตกลงเบื้องต้น..... 7

คำจำกัดความที่ใช้ในงานวิจัย..... 8

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ..... 9

2. วรรณคดีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ตอนที่ 1 ความหมาย ทฤษฎี และแนวคิดเกี่ยวกับการปรับตัว

1.1 ความหมายของการปรับตัว..... 11

1.2 พัฒนาการทางสังคมของเด็ก และทฤษฎีเกี่ยวกับการปรับตัว..... 11

1.3 แนวคิดที่เกี่ยวกับการปรับตัว..... 21

ตอนที่ 2 กรอบแนวคิดเกี่ยวกับการวัดการปรับตัว..... 30

ตอนที่ 3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง..... 35

หน้า

บทที่

3. วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง..... 44

การสร้างเครื่องมือในการวิจัย..... 49

การเก็บรวบรวมข้อมูล..... 64

การวิเคราะห์ข้อมูล..... 65

4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 การทดลองใช้ ครั้งที่ 1..... 69

ตอนที่ 2 การทดลองใช้ ครั้งที่ 2..... 70

ตอนที่ 3 การทดลองใช้ ครั้งที่ 3..... 73

ตอนที่ 4 การใช้จริงเพื่อหาคุณภาพ..... 76

5 สรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย..... 92

อภิปรายผล..... 93

ข้อเสนอแนะ..... 98

รายการอ้างอิง..... 100

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก..... 106

ภาคผนวก ข..... 108

ภาคผนวก ค..... 110

ประวัติผู้วิจัย..... 112

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่

1 จำนวนโรงเรียนและนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2540 จำแนกตามกลุ่มโรงเรียน..... 44

2 จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการพัฒนาเครื่องมือ..... 45

3 รายชื่อโรงเรียนและจำนวนนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือ ครั้งที่ 2..... 47

4 รายชื่อโรงเรียนและจำนวนนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือ ครั้งที่ 3..... 47

5 รายชื่อโรงเรียนและจำนวนนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการหาคุณภาพเครื่องมือ..... 48

6 รูปแบบการปรับตัวและลักษณะพฤติกรรมการปรับตัวของนักเรียน..... 51

7 รูปแบบและพฤติกรรมย่อยในการปรับตัวของนักเรียนจากการครูผู้สอนในระดับประถมศึกษา..... 53

8 ลำดับความสำคัญของพฤติกรรมและจำนวนสถานการณ์ในแต่ละพฤติกรรม..... 54

9 ผลสรุปการพิจารณา สถานการณ์ข้อคำถาม 20 ข้อ โดยผู้เชี่ยวชาญ..... 59

10 ผลสรุปการพิจารณา สถานการณ์พฤติกรรมการปรับตัวซึ่งเป็นตัวเลือก 20 ข้อ โดยผู้เชี่ยวชาญ..... 60

11 ระยะเวลาที่ทำแบบวัดเสร็จ..... 69

12 ค่าไค-สแควร์ (χ^2) และค่าสัมประสิทธิ์คอนติงเจนซี่ (C) ของผลการเลือกพฤติกรรมการปรับตัวกับเพื่อนจากแบบวัดเป็นรายข้อกับผลการวัดการปรับตัวกับเพื่อนจากแบบวัดการปรับตัวทั้งฉบับ..... 71

หน้า

ตารางที่

13 ค่าไค-สแควร์ (χ^2) และค่าสัมประสิทธิ์คอนติงเจนซี่ (C) ระหว่างผลการวัดการปรับตัวกับเพื่อนจากแบบวัดเป็นรายข้อ กับผลการตัดสินรูปแบบการปรับตัวของนักเรียนจากครูประจำชั้น..... 72

14 ค่าไค-สแควร์ (χ^2) และค่าสัมประสิทธิ์คอนติงเจนซี่ (C) ของผลการเลือกพฤติกรรมการปรับตัวกับเพื่อนจากแบบวัดเป็นรายข้อ กับผลการวัดการปรับตัวจากแบบวัดทั้งฉบับ..... 74

15 ค่าไค-สแควร์ (χ^2) และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์คอนติงเจนซี่ (C) ระหว่างผลการวัดการปรับตัวกับเพื่อนจากแบบวัดเป็นรายข้อ กับผลการตัดสินการปรับตัวของนักเรียนจากครูประจำชั้น..... 75

16 ค่าสถิติภาคบรรยายของแบบวัดการปรับตัวกับเพื่อน 76

17 จำนวนและร้อยละของนักเรียนจำแนกตามรูปแบบการปรับตัวกับเพื่อนจากผลการวัดการปรับตัวของแบบวัดรายข้อ..... 81

18 จำนวนและร้อยละของนักเรียนจำแนกตามรูปแบบการปรับตัวและจำแนกตามเพศ..... 82

19 ค่าไค-สแควร์ (χ^2) และค่าสัมประสิทธิ์คอนติงเจนซี่ (C) ของผลการเลือกพฤติกรรมการปรับตัวกับเพื่อนจากแบบวัดเป็นรายข้อ กับผลการวัดการปรับตัวกับเพื่อนจากแบบวัดทั้งฉบับ..... 83

20 ค่าไค-สแควร์ (χ^2) และค่าสัมประสิทธิ์คอนติงเจนซี่ (C) ระหว่างผลการวัดการปรับตัวกับเพื่อนจากแบบวัดเป็นรายข้อ กับผลการตัดสินรูปแบบการปรับตัวของนักเรียนจากครูประจำชั้น..... 84

สารบัญแผนภูมิ

หน้า

แผนภูมิที่

1 การแจกแจงความถี่ของการเลือกพฤติกรรมการปรับตัว แบบก้าวร้าว จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 910 คน 77

2 การแจกแจงความถี่ของการเลือกใช้พฤติกรรมการปรับตัว แบบถอยหนี จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 910 คน 78

3 การแจกแจงความถี่ของการเลือกใช้พฤติกรรมการปรับตัว แบบประนีประนอม จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 910 คน..... 79

4 การแจกแจงความถี่ของการเลือกใช้พฤติกรรมการปรับตัว แบบก้าวร้าว แบบถอยหนี และแบบประนีประนอม..... 80

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย